

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 27 października 2021 r.

BADK.DPK.133.150.2021 MKo

P10-67/21	Data wpływu petycji 23 sierpnia 2021 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 25 października 2021 r.

OCHRONA ZDROWIA

TEMAT

OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą ograniczenia stosowania w obrębie przedszkoli, szkół podstawowych, szkół średnich, szpitali, hospicjów, domów pomocy społecznej sztucznego promieniowania mikrofalowego.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

W opinii autora petycji stacje bazowe telefonii komórkowych oraz punkty dostępu do Wi-Fi wytwarzają sztuczne promieniowanie mikrofalowe, które ma bardzo szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi, a szczególnie na dzieci, osoby chore i starsze. Twierdzenie to wnoszący petycję opiera na szeregu badań naukowych, które przedstawił w petycji. Jego zdaniem pomimo stwierdzenia szkodliwości fal mikrofalowych, rozwiązania oparte na łączności bezprzewodowej są ciągle rozwijane.

W celu podjęcia działań mających na celu ochronę zdrowia obywateli przed niepożądanym działaniem mikrofal autor petycji wnioskuje o:

1. Opracowanie przez Komisję projektu ustawy, który zakazywałby funkcjonowania sieci Wi-Fi na terenie domów dziecka, żłobków, przedszkoli, szkół podstawowych, szkół średnich, szpitali, hospicjów i domów pomocy społecznej. W wymienionych placówkach, w opinii wnoszącego petycję, powinno funkcjonować połączenie internetowe oparte wyłącznie na kablu. Taka regulacją powinna funkcjonować pod groźbą kary finansowej w wysokości do 50 000 zł. Za kontrolowanie zakazu oraz za nakładanie kary finansowej odpowiedzialna byłaby Państwowa Inspekcja Sanitarna.

2. Proponuje, aby projekt ustawy zawierał regulacje dotyczące zakazu korzystania przez uczniów z telefonów komórkowych oraz innych urządzeń elektronicznych, w tym korzystania z łączności bezprzewodowej typu Bluetooth, Wi-Fi i mobilnego internetu na terenie szkół podstawowych i szkół średnich.

3. Opracowanie projektu ustawy, który zakazywałby funkcjonowania w promieniu co najmniej 350 metrów od domów dziecka, żłobków, przedszkoli, szkół podstawowych, szkół średnich, szpitali, hospicjów i domów pomocy społecznej stacji bazowych telefonii komórkowej. Wnioskodawca uważa, że działanie istniejących już stacji bazowych powinno być wstrzymywane poprzez wydanie decyzji administracyjnej pod groźbą kary finansowej w wysokości 500 000 zł.

Autor petycji przywołał regulacje prawne dotyczące sztucznego promieniowania mikrofalowego, jakie zostały wprowadzone w innych krajach na świecie. W uzasadnieniu

petycji wskazał, że na terenie Indii prawo zakazuje posadowienia stacji bazowych w pobliżu szkół i szpitali, z uwagi na wrażliwość ludzi przebywających w tych miejscach na sztuczne promieniowanie mikrofalowe. We Francji oraz w Izraelu w przedszkolach i szkołach podstawowych funkcjonowanie sieci Wi-Fi jest zakazane. W Rosji natomiast wprowadzono regulacje, które stanowią, że osoby pracujące w szkole z wykorzystaniem łączności Wi-Fi muszą zachowywać odległość przynajmniej 5 metrów od routera (dotyczy to uczniów i nauczycieli).

STAN PRAWNY:

Zalecenie Rady z dnia 12 lipca 1999 r. w sprawie ograniczenia narażenia ludności na pola elektromagnetyczne (od 0 Hz do 300 GHz) - (1999/519/WE) ustanowienia ramy wspólnotowe w celu ograniczenia narażenia ludności na EMF-*electromagnetic fields* (PEM) na podstawie najlepszej dostępnej wiedzy naukowej oraz stworzenie podstaw do monitorowania sytuacji. Zapewnia ono również ramy odniesienia dla prawodawstwa UE w zakresie wyrobów i urządzeń emitujących EMF *electromagnetic fields* (PEM).

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/35/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na zagrożenia spowodowane czynnikami fizycznymi (polami elektromagnetycznymi) w art. 1, ustanowiła minimalne wymagania ochrony pracowników w czasie pracy przed zagrożeniami dla zdrowia i bezpieczeństwa wynikającymi lub mogącymi wynikać z narażenia na pola elektromagnetyczne.

Rezolucja Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z dnia 27 maja 2011 r. w sprawie potencjalnych zagrożeń powodowanych przez pola elektromagnetyczne i ich wpływie na środowisko 1815 (2011) w punkcie 8.1.1. rekomenduje państwom członkowskim Rady Europy podjąć wszelkie rozsądne środki w celu zmniejszenia narażenia na pola elektromagnetyczne, zwłaszcza na częstotliwości radiowe pochodzące z telefonów komórkowych, a zwłaszcza narażenia dzieci i młodzieży, które wydają się być najbardziej narażone na nowotwory głowy. Ponadto, Rezolucja w pkt 8.2.1. ustaliła progi zapobiegawcze dla poziomów długotrwałego narażenia na mikrofałe.

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej uchwalony w Rzymie dnia 25 marca 1957 r. (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2) w art. 191 określa podstawę funkcjonowania polityki ochrony środowiska w Unii Europejskiej. Zgodnie z treścią art. 191 polityka ta przyczynia się do osiągnięcia następujących celów: zachowania, ochrony

i poprawy jakości środowiska naturalnego, ochrony zdrowia ludzkiego, rozsądnego i racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych, promowania na płaszczyźnie międzynarodowej środków zmierzających do rozwiązywania regionalnych lub światowych problemów środowiska, w szczególności zwalczania zmian klimatu.

Konstytucja RP z dnia 27 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 74 czyni zdrowe środowisko jedną z wartości konstytucyjnych objętych troską państwa i jego obywateli. Zgodnie z art. 74 ust. 1 władze publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom, a ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo o ochronie środowiska (Dz. U. z 2020 r. poz. 1219) w art. 6 definiuje zasadę zapobiegania i przezorności. Zgodnie z zasadą zapobiegania, kto podejmuje działalność mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko, jest obowiązany do zapobiegania temu oddziaływaniu. Natomiast zgodnie z zasadą przezorności, kto podejmuje działalność, której negatywne oddziaływanie na środowisko nie jest jeszcze w pełni rozpoznane, jest obowiązany, kierując się przezornością, podjąć wszelkie możliwe środki zapobiegawcze.

Ustawa w art. 121 wymienia sposoby ochrony przed polami elektromagnetycznymi, które polegają na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- 1) utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach;
- 2) zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448) określa zróżnicowane dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i miejsc dostępnych dla ludności poprzez wskazanie:

- 1) zakresów częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne, charakteryzujących oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko, do których odnoszą się poziomy pól elektromagnetycznych;
- 2) dopuszczalnych wartości parametrów fizycznych, o których mowa w pkt 1, dla poszczególnych zakresów częstotliwości, do których odnoszą się poziomy pól elektromagnetycznych.

Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów

sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2020 r. poz. 258) określa sposoby sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku poprzez wskazanie metod:

1) wyznaczania poziomów pól elektromagnetycznych, jeżeli w środowisku występują pola elektromagnetyczne, dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i miejsc dostępnych dla ludności, z różnych zakresów częstotliwości;

2) wykonywania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dla poszczególnych zakresów częstotliwości, dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i miejsc dostępnych dla ludności.

INFORMACJE DODATKOWE:

W dniu 1 stycznia 2020 r. weszło w życie Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. poz. 2448). Zmieniło ono treść poprzedniego Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów dotrzymania tych poziomów w części dotyczącej wartości granicznych oddziaływania pól elektromagnetycznych. Nowe rozporządzenie określiło dla częstotliwości z zakresu 2-300 GHz dopuszczalne natężenie pola elektromagnetycznego (PEM) do 10 W/m² (gęstość mocy) i 61 V/m (składowa elektryczna). Dotychczas dopuszczalny poziom pola elektromagnetycznego, dotyczący częstotliwości od 300 MHz do 300 GHz, obejmujący sieci komórkowe, wynosił 0,1 W/m². Oznacza to zatem stukrotne zwiększenie dopuszczalnego natężenia PEM. Autorzy regulacji w jej uzasadnieniu wskazywali zaś, że limity PEM dotychczas obowiązujące w Polsce były jednymi z najbardziej restrykcyjnych w Europie – zarówno w zakresie poziomu pól, jak i sposobu ich pomiaru.

W pracach nad projektem rozporządzeniem przeprowadzono konsultacje społeczne. Uwagi do projektu rozporządzenia złożyły m.in.: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera oraz Polskie Towarzystwo Badań Radiacyjnych im. Marii Skłodowskiej-Curie. Instytucje te wskazywały na brak dostatecznej ochrony ludności przy limitach pól elektromagnetycznych zawartych w zaleceniach Rady 1999/519/WE oraz niespójność limitów z obowiązującymi przepisami prawa pracy. Wskazano też, że należy wstrzymać się ze zmianą dopuszczalnych poziomów pól, oczekując jednocześnie na „wyniki nowych prac dotyczących związku oddziaływania PEM z nowotworami i wyjaśniania przyczyn subiektywnych objawów związanych z PEM”.

Minister Zdrowia podniósł, że z 20-letniej obserwacji sytuacji w 16 krajach Unii Europejskiej, stosujących dopuszczalne poziomy PEM zgodne z zaleceniem Rady 1999/519/WE, nie wynika, aby obawy dotyczące bezpieczeństwa ludności były zasadne.

W trakcie konsultacji wniesionych zostało również ponad 130 uwag przez osoby fizyczne, sprzeciwiające się podniesieniu dopuszczalnych poziomów pól magnetycznych.

Do Sejmu w dniu 12 sierpnia 2021 r. została złożona petycja (BKSP-144-IX-492/21) o podobnych wnioskach jak petycja prezentowana, którą 25 sierpnia 2021 r. skierowano do Komisji do Spraw Petycji celem rozpatrzenia.

Biuro Analiz Sejmowych 14 października 2021 r. przygotowało opinię o postulatach petycji. Opiniujący we wnioskach podniósł, że postulat podjęcia inicjatywy ustawodawczej w celu wprowadzenia zakazu Wi-Fi w domach dziecka, żłobkach, przedszkolach, szkołach, szpitalach, hospicjach i domach pomocy społecznej jest postulatem, którego realizacja może pociągnąć za sobą daleko idące skutki o charakterze społecznym i gospodarczym, które powinny być przedmiotem pozaprawnej analizy. Niemniej, zagadnienie poniesione w petycji leży w zakresie legislacyjnej swobody ustawodawcy i pozostaje do jego oceny.

Do Ministerstwa Zdrowia w dniach 28 lipca – 27 sierpnia 2021 r. wpłynęło pięć petycji indywidualnych, przedmiotem których jest ochrona dzieci oraz osób osłabionych i pacjentów przed szkodliwym wpływem na ich zdrowie sztucznego promieniowania mikrofalowego. Resort ogłosił okres oczekiwania na dalsze petycje popierające postulaty do dnia 28 października 2021 r.

Do Rzecznika Praw Obywatelskich zwróciły się liczne osoby i podmioty sprzeciwiające się podniesieniu dopuszczalnych poziomów PEM. Obawy skarżących dotyczyły przede wszystkim negatywnego wpływu PEM na zdrowie i życie ludzkie.

Rzecznik Praw Obywatelskich skierował 2 marca 2020 r. do Ministra Klimatu oraz Ministra Zdrowia pismo, w którym podniósł, że nie ma podstaw, by rozstrzygać o zasadności twierdzeń o niekorzystnych konsekwencjach dla zdrowia wynikających z ekspozycji w polu elektromagnetycznym, a w konsekwencji formułować ewentualne zalecenia dotyczące ograniczenia narażenia ludzi na PEM.

Niepokój Rzecznika wzbudziły wyniki kontroli Najwyższej Izby Kontroli, oceniającej stopień przygotowania organów administracji publicznej w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym pochodzącym od urządzeń telefonii komórkowej. Rzecznik zwrócił się z prośbą o zajęcie przez Ministra Klimatu oraz Ministra Zdrowia stanowisk wobec zasygnalizowanych wątpliwości, w celu wypracowania skutecznego systemu kontroli dotrzymania dopuszczalnego poziomu PEM w otoczeniu

SBTK oraz o objęcie nadzorem działań Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w obszarze stwierdzonych przez NIK nieprawidłowości.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska odpowiedziało, że kontrola dopuszczalnych poziomów PEM weryfikowana jest na bieżąco nie tylko przez organy samorządowe właściwe do spraw środowiska, ale również przez utworzone niedawno i wyposażone w nowoczesną bazę dedykowanej aparatury pomiarowej Centralne Laboratorium Badawcze wchodzące w skład Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Wyniki kontroli, nie stwierdziły w ostatnim okresie przekroczeń dopuszczalnych norm promieniowania dla częstotliwości mikrofalowych, w tym sieci 5G.

Minister Zdrowia w odpowiedzi z 30 marca 2020 r. wyjaśnił, że rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U z 2019 r. poz. 2448) wyrównało dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych do tych obowiązujących w kilkunastu krajach UE i nie istnieją przesłanki wskazujące na zagrożenie zdrowia ludności przy tak ustalonych poziomach pól elektromagnetycznych.

Minister Zdrowia powołał się na stanowisko Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), według którego po wielu przeprowadzonych badaniach nie stwierdzono niekorzystnego wpływu na zdrowie człowieka związanego przyczynowo z narażeniem na pola elektromagnetyczne pochodzące od technologii bezprzewodowych, o ile parametry pola elektromagnetycznego są zgodne z wytycznymi dotyczącymi tych pól. Pod warunkiem zatem, że ogólne narażenie pozostaje poniżej międzynarodowych wytycznych, WHO nie przewiduje negatywnych konsekwencji dla zdrowia publicznego.

Warto podkreślić, że Francja jest światowym liderem w ochronie obywateli przed zanieczyszczeniem sztucznymi polami elektromagnetycznymi. W marcu 2018 r. Francuska Agencja ds. Żywności, Środowiska, Bezpieczeństwa i Higieny Pracy (ANSES), po czterech latach prac i konsultacjach, opublikowała oficjalny raport na temat nadwrażliwości elektromagnetycznej. We wnioskach podkreślono, że objawy występujące u osób z nadwrażliwością elektromagnetyczną są rzeczywiste i że osoby te muszą dostosować swoje codzienne życie, aby sobie z tym poradzić – najczęściej poprzez izolację od sztucznych pól elektromagnetycznych (PEM). Spośród wielu objawów elektrowrażliwości, agencja wymieniła przede wszystkim bóle głowy, zaburzenia snu, uwagi i pamięci.

Szacuje się, że jest co najmniej 5% osób elektrowrażliwych w każdej populacji.

OPRACOWAŁ

Maciej Kowalski

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz